

OPŠTA PEDAGOGIJA

LIČNA KARTA PREDMETA

Naziv studija: Osnovne strukovne studije – VDPU, VJ, VTI

Ime nastavnika: Vesna Srdić

Ime asistenta : Srbislava Pavlov

Kategorija (tip) predmeta : stručni

Status predmeta : obavezni

Oblik nastave: predavanja i vežbe (2 + 1)

Trajanje: 1 semestar (zimski)

Broj ESPB bodova: 4

Šifra predmeta : P10P

Uslovi za upis : nema

Cilj predmeta

Ovladavanje odgovarajućim teorijskim, konceptualnim i proceduralnim znanjem. Shvatanje pojava pedagoške stvarnosti i upoznavanje teorijskih osnova procesa vaspitanja u širem nastavno - naučnom kontekstu. Sticanje korpusa znanja iz oblasti pedagoške nauke kao osnove za dalje stručno obrazovanje. Obezbeđivanje nivoa da student budu u stanju da svoja znanja operacionalizuju i implementiraju u vaspitnu praksu. Osnaživanje ličnih i profesionalnih kompetencija da sa postojanom sigurnošću stvaralački unose promene u vaspitni proces.

Razvijanje opštih i specifičnih kompetencija

Osposobljenost studenta da definiše znanja i umenja koja su generativna (iz kojih se razvijaju nova znanja) i transferna (koja pomažu u rešavanju različitih vrsta zadataka ili problema koji pripadaju različitim oblastima).Samostalnost u oceni vrednosti i primenljivosti ideja o vaspitanju, kao i programa, metoda i sadržaja putem kojih se ostvaruju u praksi.

Stručna osposobljenost za primenu adekvatnih strategija u procesu vaspitanja i obrazovanja dece ranih uzrasta. Kreativnost u dizajniranju sopstvenih programa rada. Profesionalna osnaženost studenta kao autonomnog donosioca odluka o postupcima u vaspitno – obrazovnom procesu.

Okvirni sadržaj predmeta

Teorijska nastava:

Pojam pedagogije. Predmet proučavanja pedagogije. Zadaci pedagogije. Osnovni pojmovi pedagogije. Sistem pedagoških saznanja. Sistem pedagoških naučnih disciplina. Značaj vaspitanja. Osnovne karakteristike vaspitanja. Osnovni faktori i teorije vaspitanja. Teorije vaspitnog delovanja. Nove paradigme u pedagogiji. Cilj i zadaci vaspitanja. Blumova taksonomija vaspitno – obrazovnih ciljeva. Kriterijumi za izbor sadržaja vaspitnog rada. Opšti principi vaspitnog rada. Metode i sredstva vaspitanja. Jačanje emocionalnih kompetencija. Jačanje socijalnih kompetencija. Intelektualno vaspitanje. Jačanje kognitivnih kompetencija. Moralno vaspitanje. Moralna dimenzija kompetencija. Estetsko vaspitanje. Estetska dimenzija kompetencija. Radno vaspitanje. Fizičko vaspitanje. Jačanje radno-akcionih kompetencija. Porodično vaspitanje. Institucionalno predškolsko vaspitanje. Školsko vaspitanje i obrazovanje. Vaspitna uloga masovnih medija. Slobodno vreme deteta kao pedagoška kategorija. Pojam i značaj interaktivnog učenja. Partnerski odnosi u vaspitanju.

Vežbe:

Konstituisanje pedagogije kao nauke. Pedagogija i druge nauke. Sistem pedagoških disciplina. Opšti pojam vaspitanja. Istorijski razvoj vaspitanja. Značenje vaspitanja. Značenje vaspitanja kao predmeta pedagogije. Komponente vaspitanja. Mogućnosti i granice vaspitanja. Vaspitanje kao stalna društvena funkcija. Osnovne koncepcije vaspitanja. Filozofsko pedagoški pravci vaspitanja. Pojmovno određenje cilja i zadataka vaspitanja. Aktuelni pogledi o cilju vaspitanja. Osnovni pedagoški pojmovi i kategorije. Istorija pedagogije i vaspitanja. Sistem vaspitanja i obrazovanja. Faktori koji učestvuju u procesu vaspitanja. Metode

vaspitanja. Sredstva vaspitanja. Opšti principi (zakovitosti) vaspitanja. Područja i vrste organizacije vaspitnog rada i oblasti vaspitnog delovanja. Stručne kompetencije vaspitača.

Literatura

Obavezna:

- Branković, D. i Ilić, M. (2003). Osnovi pedagogije. Banja Luka : Comesgrafika.
- Lipovac, V., Srđić, V. (2015). Opšta pedagogija, Priručnik - prvi deo, Znatizelja, Novi Sad.
- Lipovac, V., Srđić, V. (2015). Opšta pedagogija, Priručnik – drugi deo, Znatizelja, Novi Sad.
- Milat, J. (2005). Pedagogija – teorija osposobljavanja. Zagreb: Školska knjiga.
- Pastuović, N. (1999). Edukologija. Zagreb: Znamen - odabrana poglavlja.
- Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. Banja Luka : TT- Centar.

Dopunska:

- Aleksendrić, B. (2009). Shvatanja i pristupi teoriji i praksi kurikuluma, *Nastava i vaspitanje*, br. 3, 331-347.
- Arsić, M. (2000). Kako unapređivati nastavu, Kruševac: Viša škola za obrazovanje vaspitača.
- Bandur, V. (1993). Razumijevanje nastave u kontekstu različitih istraživačkih tradicija, *Nastava i vaspitanje br. 1 – 2*, Beograd.
- Bandur, V. (2001). Pedagoško – metodološko utemeljenje metodike razredne nastave, Beograd: Učiteljski fakultet.
- Ceric, H., Alic, A. (2005): *Temeljna polazišta inkluzije*, Hijetus, Zenica.
- Čolin T., Marković S., (2004). Deca sa smetnjama u razvoju u Srbiji – dokument za diskusiju i preporuke za srednjoročnu politiku i planiranje, Save the Children UK, Beograd.
- Cornbleth, C. (1988). Curriculum In and Out of Context, *Journal of Curriculum and Supervision*, Vol 3, No 2, 85-96.
- Daniels E., Staford K., (2001). Integracija dece sa posebnim potrebama, Step by Step program, Centar za interaktivnu pedagogiju, Beograd.
- Dometi i perspektive metodike vaspitno – obrazovnog rada (1997), Zbornik radova br.3 – 4, *Naša škola*, Banja Luka.
- Đorđević, J (1996). *Moralno vaspitanje*. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
- Đorđević, J., Trnavac, N. (1992). *Pedagogija*. Naučna knjiga, Beograd.
- Đorđević, S. (2003): *Efikasnost oblika individualizacije nastave u osnovnoj školi za lako mentalno retardirane učenike*, Univerzitet u Beogradu, Defektološki fakultet.
- Đorđević, S. (2010): *Individualne razlike u znanju učenika sa intelektualnom ometenošću*, Posebna izdanja, Naučni skupovi, Knjiga 4/2 „*Interdisciplinarnost i jedinstvo savremene nauke*“, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet, Pale.
- Došen Lj., Gačić –Bradić D., (2005). Vrtić po meri deteta, Priručnik za primenu inkluzivnog modela rada u predškolskim ustanovama, Save the Children UK, Beograd.
- Glasser, Nj. (1994). Kvalitetna škola, Zagreb : Educa.
- Gojkov, G. (2002). Prilozi postmodernoj didaktici, Vršac: Viša škola za obrazovanja vaspitača.
- Grandić, R (1997). *Teorija fizičkog vaspitanja*. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
- Grandić, R (2001). *Prilozi estetskom vaspitanju*. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
- Grandić, R. i Gajić, O. (1998): *Teorije intelektualnog vaspitanja*. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad. Grupa autora (2010). *Slobodno vrijeme mladih*. Fojnica.
- Gudjons, H. Klafki, W. et al. (1994). Didaktičke teorije, Zagreb: Educa.
- Havelka, N. (1996). Učenik i nastavnik u obrazovnom procesu. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Hilton D., (1996). Savetovanje roditelja hronično obolele dece i dece ometene u razvoju, Institut za mentalno zdravlje, Beograd.

- Hrnjica S. i grupa autora, (2004). Škola po meri deteta, priručnik za rad sa učenicima redovne škole ometenim u razvoju, Institut za psihologiju Filozofskog fakulteta, Save the Children UK, Beograd.
- Hrnjica S.,(1997). Dete sa razvojnim smetnjama u osnovnoj školi, Učiteljski fakultet, Beograd.
- Ilić, M. (1999). Od tradicionalne do kvalitetne škole, Radovi ,br.1., Banja Luka : Filozofski fakultet.
- Ilić, M. (2005) . Planiranje efikasne nastave u obrnutom dizajnu, *Naša škola, br.1-2*, Banja Luka.
- Ilic, M. (2006): Interaktivno obucavanje nastavnika za individualizaciju učenja citanja i pisanja u inkluzivnoj nastavi, u: *Individualizacija i inkluzija u obrazovanju*, CES, Sarajevo.
- Jukić, S., Vuković, T. (1998). Učenje učenja - šta nastavnik treba da zna da bi učenje učenika bilo uspešnije, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
- Jurić-Šimunčić A.,(1981). Djeca s teškoćama u učenju i vladanju, Priručnik za nastavnike nižih razreda osnovne škole, Školska knjiga, Zagreb.
- Krnjaja, Ž. (2008). Kontekstualizacija procesa učenja i podučavanja, *Pedagogija*, br. 3, 375-382.
- Kvaščev , R. (1997). Primenjena teorija učenja na oblast nastave i vaspitanja, Privredno - finansijski vodič , Beograd: Filozofski fakultet.
- Matijević, M. i dr. (1991) . Osnovna škola u svijetu, Zagreb: Filozofski fakultet.
- Matijević, M. (200). Didaktičke strategije i vrednovanje ishoda učenja uz nove nastavne medije, *Kvalitet i efikasnost nastave - knjiga rezimea*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- McLeod, J. H. (2000). Teacher' Working Knowledge: The Value of Lived Experience.
- Medouz,S., Kešdan, A. (2000). Kako pomoći deci da uče - prilozi kognitivnom programu, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Mešalic, Š. (2002): *Efekte edukacije i socijalizacije učenika usporenog kognitivnog razvoja uključenih u redovne osnovne škole, doktorska disertacija*, Defektološki fakultet, Tuzla.
- Milijević, S. (1993). Pedagoške inovacije u teoriji i nastavnoj praksi, Banja Luka: Glas.
- Ministarstvo prosvete Republike Srpske (1999) Interaktivno učenje , UNICEF, Banja Luka.
- Mioč, J., Stanojević, N.(2003).Priručnik za učitelje nastave početnog čitanja i pisanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Pavlović - Breneselović, D., Pavlovski, T. (2000). *Interaktivna obuka*, Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Pešić, M. (1998) . Alternativne epistemologije pedagoških istraživanja, u: M. Pešić i dr.: *Pedagogija u akciji (3-18)*, Beograd. Institut za pedagogiju i andragogiju, Filozofski fakultet.
- Pešić, M. (1998). *Pedagogija u akciji*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Pešić, M. (2004). Alternativne epistemologije pedagoških istraživanja. U M. Pešić (red.), *Pedagogija u akciji*, Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Previšić, V. i dr.(2007). Kurikulum: teorije – metodologija – sadržaj – struktura , Zagreb: Školska knjiga.
- Rakić,V.(1946).*Vaspitanje igrom i umetnošću*.Prosveta, Beograd.
- Šefer, J. (1997). Evaluacija efekata naučno-istraživačkih postupaka kroz grupni rad u nastavi, *Nastava i vaspitanje*, 5, 591-611.
- Šefer, J. (1999). Alternativa u istraživanju obrazovanja: orijentacija na proces i ponašanje, *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja br. 31 (181-194)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Šefer, J. (2005). Kreativne aktivnosti u tematskoj nastavi. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Šefer, J.(1991). Interdisciplinarni tematski pristup nastavi, *Učitelj u praksi (246-263)*. Beograd: Republički zavod za unapređivanje vaspitanja i obrazovanja Srbije.
- Šefer, J.(2003). Pristupi tematskoj nastavi, *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja br. 35 (79-94)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Ševkušić, S. (1995). Teorijske osnove i perspektive kooperativnog učenja, *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, br. 27 (138-158)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Ševkušić, S. (2006) . Osnovne metodološke pretpostavke kvalitativnih istraživanja, *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja br. 2 (u štampi)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Shuell, T. J. (2001). Teaching and Learning In the Classroom, *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Science* .
- Slatina, M. (2005): *Od individue do licnosti. Uvodenje u teoriju kognitivnog obrazovanja*, »Dom štampe«, d. d. Zenica.
- Slunjski, E.,(2001). Integrirani predškolski kurikulum - rad dece na projektima, Beograd : Eduka.

- Smith, M. K. (2000). *Curriculum theory and practise*, The encyclopedia of informal education, www.infed.org/biblio/b-curric.htm.
- Šoljan, N. i Kovačević, M. (1991). Kognitivna nauka – Novi razvoji u psihologiji i edukaciji, Zagreb: Školske novine.
- Suzić, N. (1995). Osobine nastavnika i odnos učenika prema nastavi, Narodna i univerzitetska biblioteka, Banja Luka.
- Suzić, N. (1997). Implicitne teorije o nastavi i učenju, Beograd: *Nastava i vaspitanje, br 3*, Beograd.
- Suzić, N. (2000). Dvadeset osam kompetencija za XXI vijek. Banja Luka: Republički pedagoški zavod.
- Suzić, N. (2002). Emocije i ciljevi učenika i studenata. Banja Luka: TT-centar.
- Suzić, N. (2003). Kompetencije za XXI vijek. Vaspitanje i obrazovanje br.1., Podgorica.
- Suzić, N. i sar. (2001). Interaktivno učenje III. Banja Luka: TT-centar
- Tillmann J. K. (1994) . Teorije škole , Zagreb: Educa.
- Vukajlović B., (2004). Inkluzivno obrazovanje, Stavovi roditelja i nastavnika prema inkluzivnom obrazovanju, Banja Luka .
- Brajša, P. (1994): Pedagoška komunikologija. Zagreb: Školske novine. Bratanić, M. (1990), Mikropedagogija, Interakcijsko-komunikacijski aspekt odgoja, Zagreb: Školska knjiga; Đermanov, J. (2005), Savremene tendencije u istraživanju pedagoške klime u školi, u: Zbornik radova Savremene koncepcije, shvatanja i inovativni postupci u vaspitno-obrazovnom i nastavnom radu i mogućnosti primene u savremenoj školi (str. 670-681), Novi Sad: SPD Vojvodine;
- Domović, V. (2003), Školsko ozračje i učinkovitost škole, Jastrebarsko: Naklada Slap;
- Kostović, S. (2005), Vaspitni stil nastavnika, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine;
- Neill, S. (1994). Neverbalna komunikacija. Zagreb:Educa. Reardon, K. K. (1998), Interpersonalna komunikacija – Gdje se misli susreću, Zagreb: Alinea.
- Džaferović , M. (2011). Kultura prevazilaženja konflikata (Priručnik za nastavnike). Novi Sad

Ishodi obrazovanja :

Očekuje se da nakon pohađanja ovog predmeta student:

- pokaže adekvatno poznavanje i razumevanje prirode pedagoških pojava, procesa, uzročno – posledične povezanosti i uloge vaspitanja u razvijanju ličnosti deteta;
- asertivno komunicira sa različitim partnerima u obrazovno-vaspitnom procesu;
- ovlada tehnikama učenja učenja u cilju stalnog stručnog usavršavanja i razvoja sopstvenih profesionalnih kompetencija.

Metode izvođenja nastave:

Metode aktivnog učenja (interaktivna i kooperativna); komunikacijski model nastave.

Način izvođenja nastave i usvajanje znanja :

- predavanja
- seminarski radovi
- radionice
- vežbe
- samostalni zadaci
- multimedija i internet
- konsultacije
- mentorski rad

Samostalni zadaci (seminarski rad i praktične vežbe).

Obaveze studenata :

- aktivno učestvovanje na časovima predavanjima putem diskusije
- samostalan rad na časovima vežbi
- izrada seminarskog rada

Praćenje i ocenjivanje studenata

Predispitne obaveze studenata iznose 70 bodova a uslov za pristupanje ispitu je postignutih 30 bodova.

Ispitne obaveze ukupno iznose 30 postignutih bodova.

Pohadanje nastave

- prisustvo predavanjima se beleži ali se ne boduje
- prisustvo časovima vežbi - 5 bodova

Aktivnost u nastavi

- seminarski rad 15
- praktične vežbe – 50 bodova

Ocenjivanje na ispitu

- pismeni ispit 30 bodova

Način polaganja ispita

- pismeni deo ispita obaviće se proverom nizom zadataka objektivnog tipa u formi testa znanja iz celina na kojima su studenti već samostalno vežbali

Sadržaj vežbi

Samostalna aktivnost studenata na časovima vežbi usmerena je ka proučavanju teorijskih osnova predmeta, putem vežbanja na tekstu i selektovanju najbitnijih podataka koji, izdvojeni prema redosledu omogućavaju sistematizovanje neophodnih znanja.

Način i oblici rada :

Način rada na časovima vežbi je radioničarski, iskustveno-edukativni, u vidu grupnih diskusija, analiza događaja, vežbi u malim grupama ili parovima, demonstracija, simulacija, razmene iskustava, itd.

Dodatne informacije o kursu

Uputstva za izradu **seminarskih radova** i **samostalnih zadataka** će studentima biti dati na početku nastave.

Seminarski rad – svaki je student dužan samostalno ili u paru, u zavisnosti od opsega teme a što procenjuje asistent, napisati jedan seminarski rad na odabranu temu. Studenti se u dogovoru sa asistentom opredeljuju za određenu temu i zakazuje se datum do kog su dužni napisati seminarski rad. Rad mora biti u štampanoj i elektronskoj formi, štampan na papiru formata A4, Times New Roman, veličine slova 12 tačaka, s proredom 1,5 (30 redova na stranici). Poželjan je opseg radova 10 do 15 stranica. Svaki rad mora sadržavati naslovnu stranu, sadržaj, uvod, razradu (koja se slobodno strukturiira), zaključak i popis literature. Na početku izrade seminarskog rada studenti će dobiti uputstva od asistenta o izgledu naslovne strane, spisku relevantne literature, uputstva za citiranje literature, pozivanje na izvore i ostala uputstva vezana za izradu seminarskih radova. Plagijat (prezentovanje tuđeg rada kao svoga) se neće tolerisati.

Seminarski radovi su specifičan oblik samostalnog rada studenta sa temama koje zadaje predmetni nastavnik iz širih programskih okvira savremene pedagogije. Seminarskim radovima, uvežbava se pismenost studenta i metode i tehnike istraživanja odn. korištenja akademskih izvora, te proširuju saznanja iz tematske oblasti seminarskog rada.

Seminarski radovi moraju zadovoljiti metodološke kriterijume akademske pismenosti, standarde korektnog citiranja, zahteve minimalnog "obima rada" i zahteve "sadržaja rada" definisane sa predmetnim nastavnikom prilikom zadavanja teme.

Radovi moraju da budu veći od minimalnog obima koji iznosi 7 stranica standardno - formatiranog teksta. Rad metodološki i po sadržaju mora da odgovara zahtevima teme. Rad ne sme biti doslovno prepisan iz izvora, već se svi citati moraju referencirati.

Seminarski radovi, obima od najmanje 20 stranica standardno - formatiranog A4 teksta, koji su izrađeni po propisanoj metodologiji i sadržajem obezbeđuju najviši broj bodova.

TEME ZA SEMINARSKE RADOVE

1. *Vaspitanje kao pojam i proces – cilj i zadaci vaspitanja*
 Đorđević, J., Trnavac, N.(1992). Pedagogija. Naučna knjiga, Beograd.
 Branković, D., Ilić, M. (2003). Osnovi pedagogije. Comesgrafika, Banja Luka.
2. *Učenje i intelektualni razvoj ličnosti - Ženevska psihološka škola*
 Grandić, R. i Gajić, O. (1998): Teorije intelektualnog vaspitanja. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
3. *Učenje i intelektualni razvoj ličnosti - Moskovska psihološka škola*
 Grandić, R. i Gajić, O. (1998): Teorije intelektualnog vaspitanja. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
4. *Učenje i intelektualni razvoj ličnosti - Rubinstajnovno shvatanje razvoja sposobnosti*
 Grandić, R. i Gajić, O. (1998): Teorije intelektualnog vaspitanja. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
5. *Teorije moralnog razvoja i vaspitanja - teorija Pijažea*
 Đorđević, J (1996). Moralno vaspitanje. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
6. *Teorije moralnog razvoja i vaspitanja - Kolbergova teorija*
 Đorđević, J (1996). Moralno vaspitanje. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
7. *Teorije moralnog razvoja i vaspitanja - Hofmanova teorija*
 Đorđević, J (1996). Moralno vaspitanje. Savez pedagoških društava Vojvodine , Novi Sad.
8. *Savremeni pogledi i učenja o estetskom vaspitanju -Teorija estetskog vaspitanja Herberta Rida*
 Grandić, R (2001). Prilozi estetskom vaspitanju. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
9. *Savremeni pogledi i učenja o estetskom vaspitanju - Teorija estetskog vaspitanja Tomasa Manroa*
 Grandić, R. (2001). Prilozi estetskom vaspitanju. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
10. *Koncepcija estetskog vaspitanja Irene Vojnar*
 Grandić, R (2001). Prilozi estetskom vaspitanju. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
11. *Koncepcija Vićentija Rakića o igri i umetnosti*
 Rakić, V.(1946). Vaspitanje igrom i umetnošću. Prosveta, Beograd.
12. *Teorija fizičkog vaspitanja – pregled istorije fizičkog vaspitanja*
 Grandić, R (1997). Teorija fizičkog vaspitanja. Savez pedagoških društava Vojvodine, Novi Sad.
13. *Teorije vaspitnog delovanja*
 Suzić, N.(2005). Pedagogija za XXI vijek. TT-Centar, Banja Luka.
14. *Kompetencije za 21. vek*
 Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. TT-Centar, Banja Luka.
15. *Vaspitanje u slobodnom vremenu*
 Grupa autora (2010). Slobodno vrijeme mladih. Fojnica.
16. *Učitelj u dimenzijama evropskog obrazovnog prostora*
 Mišković, M. (2003). Obrazovanje nastavnika i vaspitača pred izazovima globalizacije rizika civilizacije. Zbornik Matice srpske za društvene nauke, Novi Sad.
 Baravić, B.(2007). Europska iskustva i nacionalni kurikulum za obavezno obrazovanje u Hrvatskoj. Metodika, br. 2, Zagreb.
 Glasser, W. (1999). Nastavnik u kvalitetnoj skoli. Educa, Zagreb
17. *Kompetencije učitelja za društvo znanja*
 Kovač-Cerović i saradnici, (2002). Kvalitetno obrazovanje za sve. Beograd: Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije - Sektor za razvoj obrazovanja i međunarodnu prosvetnu saradnju, Odeljenje za strateški razvoj obrazovanja.
 Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. Banja Luka: TT – Centar.
 Todorov, N. (2010). Stručno usavršavanje učitelja. U: Soleša – Grijak, Đ. Soleša, D., (ur.): Kompetencije vaspitača i učitelja za društvo znanja. Beograd: Educa.

18. *Samovrednovanje škole u funkciji strukture evropskog koncepta kvaliteta obrazovanja*
 Jurić, V. (2007) Kurikulum savremene škole. U: Previšić, V. (ur.): Teorije-metodološki sadržaj strukture. Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta. Školska knjiga, Zagreb.
 Priručnik za samovrednovanje rada škole (2004). Ministarstvo prosvete i sporta R Srbije, British Concueil, Prosvetni pregled, Beograd.
 Ratković, M. (2006). Planiranje i evaluacija. Misao, Novi Sad.
 Srića, V. (1992). Upravljanje kreativnošću. Školska knjiga, Zagreb.
 Srića, V. (2003). Inovativni menadžer u 100 lekcija. Znanje, Zagreb.
 Srića, V. (2003). Kako postati pun ideja. MEP Consult, Zagreb .
19. *Uloge nastavnika u inkluzivnom obrazovanju*
 Studen, R. (2008). Karakteristike inkluzivne nastave i spremnost nastavnika i učenika da prihvate decu sa posebnim potrebama. Magistarski rad. Beograd: Filozofski fakultet.
 Suzić, N. (2008). Inkluzija u očima nastavnika. Vaspitanje i obrazovanje br. 1, (13–31), Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica.
 Hrnjica, S. i D. Sretenov (2003). Deca sa razvojnim teškoćama u redovnim osnovnim školama u Srbiji – trenutno stanje i stavovski preduslovi za potencijalnu inkluziju. Beograd: Save the Children Fond (interni materijal).
 Vujačić, M. (2003). Uključivanje djece sa posebnim potrebama u redovne grupe vrtića: mogućnosti i efekti. Magistarski rad. Beograd: Filozofski fakultet.
 Vujačić, M. (2006). Problemi i perspektive dece sa posebnim potrebama. Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, god. 38, br. 1 (190–204). Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
 Vujačić, M. i J. Todorović (2007). Opremljenost škole u funkciji poboljšanja kvaliteta vaspitno-obrazovnog procesa. U M. Danilović i S. Popov (prir.): Tehnologija, informatika, obrazovanje IV, 196–201. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja; Novi Sad: Centar za razvoj i primenu nauke, tehnologije i informatike i Novi Sad: Prirodno matematički fakultet. Vujačić, M. i Z. Avramović (2008). Stavovi nastavnika o značajnim pitanjima nastave. Pedagogija, vol. LXIII, br. 2, 234–243.
 Vujačić, M., i R. Studen (2009). Škola po meri deteta 2 – priručnik za rad sa učenicima redovne škole ometenim u razvoju .Beograd: Save the Children UK.
 Vukajlović, B. (2004). Inkluzivno obrazovanje. Banja Luka: IP Grafid.
20. *Nastava i individualne razlike u jezičkom obrazovanju učenika sa intelektualnom ometenošću*
 Đorđević, S. (2003): Efikasnost oblika individualizacije nastave u osnovnoj školi za lako mentalno retardirane učenike, Univerzitet u Beogradu, Defektološki fakultet.
 Đorđević, S. (2010): Individualne razlike u znanju učenika sa intelektualnom ometenošću, Posebna izdanja, Naučni skupovi, Knjiga 4/2 „Interdisciplinarnost i jedinstvo savremene nauke“, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet, Pale.
 Meyer, H. (2002): Didaktika razredne kvake, EDUCA, Zagreb.
21. *Deca sa razvojnom disfazijom u školi*
 Bojanin, S. (1985), Neuropsihologija razvojnog doba i opšti reedukativni metod, ZUNS, Beograd.
 Galić-Jurišić, I. (2001), Diskalkulija – specifične teškoće u učenju matematike: Šta i kako dalje?, Matematika i škola, br. 12, Zagreb.
 ICD-10 (1992), Klasifikacija mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja; klinički opisi i dijagnostička uputstva, ZUNS, Beograd.
 Ivšac, J. (2000), Neki odnosi obrade akustičkih i vizualnih podražaja i čitanja u djece trećih razreda, Bilten br. 6, Zagreb.
 Lazarević, E. (2006a), Tok jezičkog razvoja kod dece sa razvojnom disfazijom posle završenog logopedskog tretmana (doktorska disertacija). Defektološki fakultet, Beograd.

- Lazarević, E. (2006b), Usvajanje značenja reči u jeziku disfazične dece, *Socijalna misao*, Vol. 8, br. 2, str. 175–185;
- Lazarević, E. i L. Tenjović (2007), Razumevanje zavisnih klauza u jeziku disfazične dece, *Zbornik instituta za pedagoška istraživanja*, br. 2, str. 397–411;
- Lazarević Emilija (2008), Auditivno pamćenje disfazične dece, *Pedagogija*, Vol. 63, br. 4, str. 674–683;
- Lazarević Emilija (2009), Leksičko-semantička razvijenost disfazične djece, *Vaspitanje i obrazovanje*, br. 3, str. 53–66;
- Stevanković, M., Dobrota, N. i Tadić, J. (2003), Školski uspeh disfazične dece lečene u zavodu, *Govor i jezik*, IEFPG, str. 302–306;
- Vladislavljević, S. (1987), *Afazije i razvojne disfazije*, Naučna knjiga, Beograd.

22. *Inkluzivno obrazovanje u mikrosistemu - saradnja škole i romske porodice*

- Booth, T. and Ainscow, M. (2004): *Index for Inclusion (Early Years and Childcare)*. Bristol, Centre for Studies on Inclusive Education.
- Bronfenbrenner, J. (1997): *Ekologija ljudskog razvoja*. ZUNS, Beograd.
- Bruner, J. (1996): *Kultura obrazovanja*. Educa, Zagreb.
- Hansen, A.K., Kaufmann, K.R. and Walsh, K.B. (2001): *Kreiranje vaspitno-obrazovnog procesa u kome dete ima centralnu ulogu*. Centar za interaktivnu pedagogiju, Beograd.
- Hrnjica, S. (2007): Psihološke pretpostavke saradnje škole i porodice u pružanju pomoci detetu sa posebnim potrebama. U S. Krnjajic (red.), *Saradnja škole i porodice (254–263)*. Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
- Kamenov, E. (1981): *Eksperimentalni programi za rano obrazovanje*. ZUNS, Beograd.
- Mihajlovic, M. (2003): *Saradnja škole i porodice*. S, Hrnjica (Ur.), *Uvod u kompenzatorno obrazovanje (80–97)*. Društvo za unapređivanje romskih naselja, Beograd.
- Milovanovic, M. S. (2006): *Socijalni aspekti inkluzije romske dece iz naselja Deponija u obrazovni sistem*, *Pedagogija*, br. 3, 304–320.

23. *Različiti pristupi u terapiji hiperkinetskog poremećaja*

- Daniels, E.& Stafford K.(2001): *Integracija dece sa posebnim potrebama*, Centar za interaktivnu pedagogiju, Beograd.
- Gardner, W (2002): *Emocionalni i edukacijski razvoj djece s poremećajem pažnje i hiperaktivnosti*, Hrvatska udruga za stručnu pomoć djeci s posebnim potrebama IDEM, Zagreb.
- Jovanovic, N. i sar. (2007): *ADD/ADHD – Deficit pažnje i hiperaktivnost dece*, Centar za primenjenu psihologiju, Beograd.
- Kolar, D. i Bojanin, S. (2000): *Razvojni hiperkineticki sindrom u savremenoj stručnoj literaturi*, *Psihijatrija danas*, 32:2–3, pp. 181–201.
- Krstic, N. (1999): *Osnove razvojne neuropsihologije*, Zavod za mentalno zdravlje, Beograd.
- Krstic, N. (2002): *Specifčni razvojni poremećaji: otkrivanje i intervencije*, *Psihijatrija danas*, 34:3–4, pp. 215–236.
- Mitrovic, D., Ivanovic Kovacevic, S., Markovic, J., Stokin, B., Šobot, V., Srdanovic, J. (2008): *Hiperkinetski poremećaj*, Institut za javno zdravlje, Novi Sad.
- Phelan, T. (2005): *Sve o poremećaju pomanjkanja pažnje*, *Ostvarenje*, Lekenik.
- Veselinovic Jovanovic, M. (2001): *Hiperaktivno dete*. Zadužbina Andrejevic, Beograd.

24. *Obrazovno-vaspitni efekti inkluzivne nastave*

- Ceric, H., Alic, A. (2005): *Temeljna polazišta inkluzije*, Hijetus, Zenica.
- Ilic, M. (2006): *Interaktivno obucavanje nastavnika za individualizaciju učenja citanja i pisanja u inkluzivnoj nastavi*, u: *Individualizacija i inkluzija u obrazovanju*, CES, Sarajevo.

Mešalic, Š. (2002): Efekti edukacije i socijalizacije učenika usporenog kognitivnog razvoja uključenih u redovne osnovne škole, doktorska disertacija, Defektološki fakultet, Tuzla.

Slatina, M. (2005): Od individue do ličnosti. Uvođenje u teoriju kognitivnog obrazovanja, »Dom štampe«, d. d. Zenica.

Suzic, N. (2008): Uvod u inkluziju, HBS, Banja Luka.

Vukajlovic, B. (2004): Inkluzivno obrazovanje, IP Grafid, Banja Luka.

25. *Poremećaji ponašanja dece sa disgrafijom na mlađem školskom uzrastu*
Bojanin, S. (1977): Disgrafija dece mlađeg školskog uzrasta kao dispraksična pojava, doktorska disertacija, Medicinski fakultet, Beograd.
Hrnjica, S. (1997): Deca sa posebnim potrebama. Dete sa razvojnim smetnjama u osnovnoj školi, Učiteljski fakultet, Beograd.
ICD - 10 klasifikacija mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja. (1992). SZO Ženeva. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
Mitić, M. (1999): Korelacija govorno jezičke razvijenosti, zrelosti rukopisa i lateralizovanosti pokreta kod dece sa disgrafijom, magistarska teza, Defektološki fakultet, Univerzitet u Beogradu.
26. *M. F. Kvintilijan - O obrazovanju govornika*
odlomci štamani u Zbirci tekstova pedagoških klasika Dr. Vladeta Tešić-Skripta
E.N. Medinski - Istorija pedagogike (poglavlje o vaspitanju u Rimu)
27. *Montenj - Ogledi*
E.N. Medinski - Istorija pedagogike Veselin Masleša, Sarajevo, 1964., (Ogledi o vaspitanju) ili bilo koje drugo izdanje
28. *F. Rable - Gargantua i Pantagruel*
- iz Zbirke tekstova pedagoških klasika
29. *Dž. Lok - Misli o vaspitanju*
Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd
30. *Ž. Ž. Ruso - Emil ili o vaspitanju*
Estetika, Valjevo, 1989. Dr. Vladeta Tešić – Skripta
31. *Suština i vrednost Rusoovog pedagoškog stvaralaštva*
Dr. Vladeta Tešić - Savremena škola br. 7-8, 1962
32. *J.H. Pestaloci - Kako Gertruda uči svoju decu*
Prosveta, Beograd, 1946. J.F. Herbart - Opšta pedagogika izvedena iz smjera vaspitanja i Nacrt pedagoških predavanja, Zbirka tekstova pedagoških klasika
33. *O osnovi nauke o vaspitanju*
Dr. Vojislav Mladenović - Geca Kon, Beograd, 1932, (poglavlja o Pestalociju i Herbartu).
34. *F. Frebel - Vaspitanje čoveka*
Zbirka tekstova pedagoških klasika
35. *K.D. Ušinski - Čovek kao predmet vaspitanja*
Veselin Masleša, Sarajevo, 1957., (predgovor pisca) i Izabrane pedagoške rasprave i članci, Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd, 1960.
36. *Pedagoško delo Ušinskog*
u knjizi Pedagoške rasprave i članci K.D. Ušinskog, Beograd, 1960.
37. *Dž. Džui - Vaspitanje i demokratija*
38. *G. Keršenštajner - Teorija obrazovanja*
Geca Kon, Beograd, 1939.
39. *A.S. Makarenko - Izabrane pedagoške rasprave*
Veselin Masleša, Sarajevo, 1975.
40. *Marija Montesori - Otkriće deteta*

41. *Pedagoški realizam J.A.Komenskog*
Banović, A.(1964).Univerzalizam Jana Amosa Komenskoga. Zbornik za historiju školstva i prosvjete, Zagreb.
Franković, D.(1961). Jan Amos Komenski i tehnika njegova vremena. Pedagoški rad br.5 – 6, Zagreb.
42. *Komenski, J. A. (1954). Velika didaktika.*
Beograd: Savez pedagoških društava Jugoslavije.
43. *Komenski, J. A.(1886). Informatorijum za školu materinsku.*
HPKZ, Zagreb.
Komenski, J. A.(1886). Materinska škola. Prosveta, Beograd.
44. *Komenski, J. A.(1932). Svet u slikama / Orbis pictus /.*
Geca Kon, Beograd.
Spevak, Z. (2007): Komenski, Frebel, Montesori – od individualnog ka univerzalnom . Pedagogija br. 2, str. 175–181. Beograd.
Schmidt, V. (1970). Jan Amos Komenski. Pedagogija br.1, Beograd.
Zaninović, M. (1985): Pedagoška hrestomatija. Školska knjiga,Zagreb.
Žlebnik, L. (1983): Opšta istorija školstva i pedagoških ideja. Prosvetni pregled, Beograd.
Časopis Pedagogija, Beograd, 1970, br.1. (posvećen 300-godišnjici smrti J.A.Komenskog
*J.A.Komenski,Velika didaktika, Savez pedagoških društava Jugoslavije, Beograd.
45. *Porodično vaspitanje u delima pedagoških klasika*
Banović, A. (1964). Univerzalizam Jana Amosa Komenskoga. Zbornik za historiju školstva i prosvjete, Zagreb.
Franković, D.(1961). Jan Amos Komenski i tehnika njegova vremena. Pedagoški rad br.5 – 6, Zagreb.
Komenski, J. A. (1954). Velika didaktika. Beograd: Savez pedagoških društava Jugoslavije.
Komenski, J. A.(1886). Informatorijum za školu materinsku. HPKZ, Zagreb.
Komenski, J. A.(1886). Materinska škola. Prosveta, Beograd.
Komenski, J. A.(1932). Svet u slikama / Orbis pictus /.Geca Kon, Beograd.
Lok, Dž. (1950). Misli o vaspitanju. Znanje, Beograd.
Nešković, S. (2007). Sistem predškolskog vaspitanja Marije Montesori - polazište i potvrda, Filozofski fakultet Pale, Istočno Sarajevo.
Pestaloci, J. H. (1946). Kako Getruda uči svoju decu, Prosveta, Beograd.
Ruso, Ž. Ž. (1950). Emil ili o vaspitanju. Znanje, Beograd.
Stanojlović, D. B. (2002). Porodica i vaspitanje dece. Naučna knjiga, Beograd.
Zaninović, M. (1985): Pedagoška hrestomatija. Školska knjiga, Zagreb.
Žlebnik, L. (1983): Opšta istorija školstva i pedagoških ideja. Prosvetni pregled, Beograd.
46. *Principi humanizacije vaspitnog stila roditelja*
Abbott, L; Moylett, H. (1997). Working with under threes: responding to Children's needs. Buckingham-Philadelphia, England: Open University Press.
Bergant, M. (1979). Vaspitni zadaci porodice nekad i danas. Pedagogija, XVI, 17- 41 , br.1-2. Beograd.
Brajša, P. (1993). Pedagoška komunikologija. Školske novine, Zagreb.
Bratanić, M. (1990), Mikropedagogija (interakcijsko-komunikacijski aspekt odgoja). Školska knjiga, Zagreb.
Braun, D. (2001). Perspectives on Parenting. Children in Society - Contemporary Theory, Policy and Practice. London. The Open University.
Bredenkamp, S. (1996), Kako djecu odgajati (razvojno primjerena praksa u odgoju djece od rođenja do osme godine). EDUCA, Zagreb.
Gera, I. ; Dotlić Lj. (2000). Podsticanje samopoštovanja deteta. Kreativno vaspitanje br.1, 33-35., Kreativni centar,Beograd.
Gordon, T. (1998). Umeće roditeljstva (kako podizati odgovornu decu). Kreativni centar, Beograd.
Zbornik 15 . (1982). Simpozijum o vaspitnoj ulozi porodice. Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
Katz, G. L.; McClellan, E. D. (1997). Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije (uloga odgajateljica i učiteljica). EDUCA, Zagreb.

- Medić, S. i dr. (1997). Škola za roditelje (socio-edukativni program za roditelje). Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd.
- Pjurkovska-Petrović, K. (1993). Vaspitni stavovi roditelja i prosocijalna orijentacija deteta. Zbornik instituta za pedagoška istraživanja, br. 25, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
- Rosić, V. Zloković, J. (2002). Prilozi obiteljskoj pedagogiji. Filozofski fakultet u Rijeci - odsjek za pedagogiju, Rijeka.
- Savić, M. (1988). Kako da dete odraste u psihički zdravu ličnost. Dečje novine, Beograd.

47. *Uloga roditelja u vaspitanju i njihov odnos prema detetu*

- Golubović, Z. (1981). Porodica kao ljudska zajednica. Naprijed, Zagreb.
- Grandić, R. (1997). Porodična pedagogija. Filozofski fakultet, Novi Sad.
- Ekerman, N. V. (1966). Psihodinamika porodičnog života, dijagnoza i lečenje porodičnih odnosa. Psiha, Titograd.
- Jovanović, B. (2000). Porodično vaspitanje. Učiteljski fakultet, Jagodina.
- Kembel, R. (2003). Kako stvarno voleti svoje dete. Alfa i Omega, Beograd.
- Krneta, D. (2005). Socijalna psihologija. Fakultet za poslovni inženjering i menadžment. Banja Luka.
- Lacković, Grgin, K. (1982). Roditeljski stil rukovođenja i socijalno ponašanje učenika. Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, Beograd.
- Mandić, P. (1975). Saradnja porodice i škole. Svjetlost, Sarajevo.
- Milić, A. (2001). Sociologija porodice. Čigoje štampa, Beograd.
- Pejić, R. (2001). Porodica i njen uticaj na vaspitanje dece. Zbornik radova. Viša škola za obrazovanje vaspitača, Šabac.
- Piorkowska, P., K. (1991). Jedan model za ispitivanje vaspitnih stavova roditelja, Psihologija, XXIV, 1–2., Savez društava psihologa Srbije, Beograd.
- Prodanović, Lj. (2000). Roditelj i dete u osnovnoj školi. Beograd.
- Rosić, V. (1998). Porodična pedagogija. Filozofski fakultet, Rijeka.
- Rosić, V., Zloković, J. (2002). Prilozi porodičnoj pedagogiji. Graftrade, Rijeka.
- Rot, N. (1973). Psihologija ličnosti. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Savićević, D. (1967). Obrazovanje za život u porodici. Zavod za izdavanje udžbenika. Beograd.
- Stanojlović, D. B. (1997). Porodica i vaspitanje dece. Naučna knjiga, Beograd.
- Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. TT-Centar, Banja Luka.

48. *Odnosi i vrednosti u porodičnom vaspitanju dece*

- Goldner-Vukov, M. (1988). Porodica u krizi. Medicinska knjiga, Beograd.
- Golubović, Z. (1981). Porodica kao ljudska zajednica. Naprijed, Zagreb.
- Đorđević, B. (1985). Savremena porodica i njena vaspitna uloga. Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
- Krunić, Lj. i R. Delibašić (1982). Odnosi u funkciji humanizacije ličnosti, Zbornik 15 Instituta za pedagoška istraživanja (169-172). Beograd.
- Lozović, N., G. Knežević, M. Mitić i J. Berger (1992). Mogućnost upitničkog ispitivanja dimenzija porodičnog funkcionisanja, Psihološka istraživanja 5 (63–83). Institut za psihologiju, Beograd.
- Marjanović, A. (1987). Dete kao partner u svetu odraslih, Predškolsko dete, br. 1–4, 171–173., Beograd.
- Milić, A. (2001). Sociologija porodice. Čigoja štampa, Beograd.
- Mladenović, U. V. (1984). Stereotipi ženske i muške uloge pola. Pedagogija, br. 3, 207–219., Beograd.
- Smiljanić, V. i Lj. Guzina (1982). Vaspitanje ženske i muške dece u seoskoj porodici, Zbornik 15, 365–384, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.

49. *Porodica kao činilac ekološkog vaspitanja*

- Andevski, M. (1997). Uvod u ekološko obrazovanje. Novi Sad, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu.
- Andevski, M. (1999). Nove tendencije pedagogije u odnosu ekologije i pedagogije. Pedagoška stvarnost, 9–10, str. 733–744., Novi Sad.

- Andevski, M. i Kundačina, M. (2004). Ekološko obrazovanje. Učiteljski fakultet, Užice.
- Grupa američkih autora (1991). Kako spasiti planetu Zemlju. Angel, Beograd.
- Damnjanović, M. (1982). Svest građana o zagađivanju životne sredine upotrebom hemikalija. Čovek i životna sredina, br.2., Beograd.
- Žderić, M. i saradnici (1992). Mogući pravci razvoja obrazovanja i vaspitanja za zaštitu, obnovu i unapređivanje životne sredine. Prirodno - matematički fakultet Univerziteta u Novom Sadu. Novi Sad.
- Kundačina, M. (1998). Činioci ekološkog vaspitanja i obrazovanje učenika. Učiteljski fakultet, Užice.
- Matanović, M. (1989). Faktori razvoja i formiranja ekološke svesti učenika osnovne škole. Nastava i vaspitanje, br.3., Pedagoško društvo Srbije, Beograd.
- Perić, M. i Kostadinović, A. (2003). Socijalna ekologija. Beograd, Filološki fakultet.

50. *Sistemski pristup u proučavanju porodice*

- Bodroški-Spariosu, B. (2007). Postupci roditelja u vaspitanju dece i njihov medugeneracijski transfer, doktorska disertacija. Filozofski fakultet, Beograd.
- Feldman, S. S., Gehring, T.M. (1988). Changing Perceptions of Family Cohesion and Power across Adolescence, *Child Development*, 59, pp. 1034–1045.
- Bronfenbrenner, J. (1997). Ekologija ljudskog razvoja. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Marković, O., Berger, D. (1990): Psihološka dijagnostika porodice i braka, *Klinička psihologija* (red.J. Berger, M. Biro, S. Hrnjica), str. 316–340, Naučna knjiga, Beograd.
- Milić, A. (2001): Sociologija porodice, Čigoja štampa, Beograd.
- Zabriskie, R. B., McCormick, B. P. (2003): Parent and Child Perspectives of Family Leisure, Involvement and Satisfaction with family Life, *Journal of Leisure Research*, Vol. 35, No. 2, 163–189.

51. *Saradnja roditelja dece marginalizovanih porodica sa vaspitno - obrazovnom ustanovom*

- Booth, T. and Ainscow, M. (2004): Index for Inclusion (Early Years and Childcare). Bristol, Centre for Studies on Inclusive Education.
- Bronfenbrenner, J. (1997): Ekologija ljudskog razvoja. ZUNS. Beograd.
- Bruner, J. (1996): Kultura obrazovanja. Educa, Zagreb.
- Hansen, A.K., Kaufmann, K.R. and Walsh, K.B. (2001): Kreiranje vaspitno-obrazovnog procesa ukome dete ima centralnu ulogu. Centar za interaktivnu pedagogiju, Beograd.
- Hrnjica, S. (2007): Psihološke pretpostavke saradnje škole i porodice u pružanju pomoci detetu sa posebnim potrebama. U S. Krnjajic (red.), *Saradnja škole i porodice* (254–263). Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
- Kamenov, E. (1981): Eksperimentalni programi za rano obrazovanje. ZUNS, Beograd.
- Mihajlović, M. (2003): Saradnja škole i porodice. S, Hrnjica (Ur.), *Uvod u kompenzatorno obrazovanje* (80–97). Društvo za unapređivanje romskih naselja, Beograd.
- Milovanovic, M. S. (2006): Socijalni aspekti inkluzije romske dece iz naselja Deponija u obrazovni sistem, *Pedagogija*, br. 3, 304–320. Beograd.
- Polovina, N. (2007): Sistemska analiza saradnje škole i porodice, S, Krnjajic (red.), *Saradnja škole i porodice* (91–113). Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.

52. *Uloga porodice u socijalizaciji dece sa razvojnim teškoćama*

- Adler, A. (1984). Psihologija deteta. Prosveta, Beograd.
- Bojanin, S. (1991) Škola kao bolest. Plato, Beograd.
- Bojanin, S. (1979). Neuropsihologija razvojnog doba i opšti reedukativni metod. Pančevo.
- Ivić, I. i Havelka, N. (1982). Proces socijalizacije kod dece. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Kapor-Stanulović, N. (1985). Psihologija roditeljstva. Nolit, Beograd.
- Klark, A.M. i Klark, A.D.B. (1987). Rano iskustvo. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Beograd.

- Piorkowska-Petrović, K. (1990). Dete u nepotpunoj porodici .Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
- Piorkowska-Petrović, K. (1994). Porodica koja razvija autonomiju deteta, Zbornik radova o autonomiji, Beograd. str. 143-155.
- Stjepanović-Zaharijevski,D. (1998) Porodica i deca, Zbornik radova. Filozofski fakultet u Nišu.

53. *Inkluzija kao vid savremene obrazovne intervencije*

- Booth , T. and Ainscow, M. (2004). Index for Iclusion (Early Years and Childcare). Bristol: Centre for Studies on Inclusive Education.
- Dmitrović, P. (2005). Metodika inkluzivnog obrazovanja. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Istočno Sarajevo.
- Evropski modeli inkluzije (26.12.2008), Novi Beograd: LIT. http://www.inkluzija.org/biblioteka/evropski_modeli_inkluzije.ppt
- Glumbić, N. (2005). Razvojne specifičnosti romske populacije u školama za decu ometenu u mentalnom razvoju. Pedagogija, br .4, 495-510.
- Hansen, A.K., Kaufmann, K.R. and Walsh, K.B. (2001). Kreiranje vaspitno- obrazovnog procesa u kome dete ima centralnu ulogu. Centar za interaktivnu pedagogiju, Beograd.
- Koleva, D. (2008). Inclusive Education and Anti-Discrimination in the Western Balkans-Equal Opportunities for Roma Children. A guide for models of good practice in regional project - based work on inclusion of Roma children in pre - primary and primary education. Beograd: Save the Children UK.
- Lazor, M., Marković, S. i Nikolić, S. (2008). Priručnik za rad sa decom sa smetnjama u razvoju. Novosadski humanitarni centar (NSHC), Novi Sad.
- Suzic, N. (2008): Uvod u inkluziju, HBS, Banja Luka.

54. *Škola i socio – emocionalni razvoj učenika*

- Goleman, D. (2008). Emocionalna inteligencija. Geopoetika, Beograd.
- Kostović, S. (2006). Škola na putu ka »Evropi znanja«, Evropske dimenzije promena obrazovnog sistema u Srbiji – Zbornik radova, knjiga 2, str. 33–44.
- Kostović, S. (2008). Pigmalion u razredu. Filozofski fakultet, Odsek za pedagogiju. Novi Sad.
- Laketa, N. (2005). Emocije i njihov značaj u nastavi, Međunarodni naučni skup Savremene koncepcije, shvatanja i inovativni postupci u vaspitno – obrazovnom i nastavnom radu i mogućnosti primene u savremenoj školi, str. 459–476.
- Milivojević, Z. (2007). Emocije. Psihopolis institut. Novi Sad.
- Rozenberg, M. (2002). Jezik saosećanja. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Beograd.
- Slatina, M. (2005). Od individue do ličnosti – uvođenje u teoriju konfluentnog obrazovanja. Dom štampe, Zenica.
- Stajner, K. (2007). Školovanje srca. Psihopolis institut. Novi Sad.
- Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. TT – Centar,Banja Luka.
- Tillmann, K. J. (1994). Teorije škole. Educa, Zagreb.

55. *Ostvarivanje kontinuiteta u sistemu institucionalnog predškolskog i školskog obrazovanja i vaspitanja*

- Antonijević, R. (2006): Mogućnosti uticaja na motivaciju učenika u procesu saznavanja; u Jovanović, B. (ured.): Razvijanje komunikacionih kompetencija nastavnika i učenika (379–395). Jagodina: Pedagoški fakultet u Jagodini i Filološko-umetnički fakultet u Kragujevcu.
- Đorđević, B. i J. Đorđević (2009): Nedostaci i slabosti tradicionalne i savremene škole; u Potkonjak, N. (ured): Buduća škola, Zbornik radova sa naučnog skupa, I deo (94–111). Srpska akademija obrazovanja, Beograd.
- Kamenov, E. (1999): Predškolska pedagogija (knjiga druga). Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Kopas Vukašinović, E. (2005): Igrom do znanja budućih vaspitača, Nastava i vaspitanje, br. 1 (80–88). Pedagoško društvo Srbije, Beograd.

Kopas Vukašinović, E. (2006): Uloga igre u razvoju dece predškolskog i mladog školskog uzra-sta, Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, br. 1 (174–189). Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.

Kopas Vukašinović, E. i E. Lazarević (2009): Saznajni razvoj dece najstarijeg predškolskog uzrasta; u Špijunović, K. (ured.): *Obrazovanje i usavršavanje nastavnika – ciljevi i zadaci vaspitno-obrazovnog rada* (323–330). Učiteljski fakultet, Užice.

Ministarstvo prosvete i sporta R. Srbije (2006): *Pravilnik o Opštim osnovama predškolskog programa*. Prosvetni pregled, Beograd.

Pravilnik o nastavnom planu i programu za prvi i drugi razred osnovnog obrazovanja i vaspita-nja (Samostalni članovi Pravilnika o izmenama i dopunama Pravilnika o nastavnom planu i programu osnovnog obrazovanja i vaspitanja), »Sl. glasnik RS – Prosvetni glasnik«, br. 10/2004.

56. *Koncepcije pismenosti u bukvarima i početnicama*

Donaldson, M. (1984): *Speech and Writing and Modes of Learning*, in *University of Victoria Symposium on Children's Response to a Literate Environment: Literacy before Schooling* (ed. F. Smith): Victoria, University of Victoria, 174-185;

Edelsky, C. (1991): *With Literacy and Justice for All: rethinking the Social in Language and Education*, London, Falmer Press.

Ferreiro, E. (1985): *Literacy development: a psychogenetic perspective*, *Literacy. language and learning* (ed. Olson, R. D., Torrance, N., Hildyard, A.): Cambridge, Cambridge University Press, 217-229;

Kristal, D. (1996): *Kembrička enciklopedija jezika*, Nolit, Beograd.

Mitrović, M. (2006): *Obrazovna praksa razvijanja pismenosti u institucionalnom kontekstu*, Beograd, Filozofski fakultet, doktorska disertacija.

Mitrović, M. (2007): *Kuda teže današnji bukvari i početnice*. U D. Plut (red.) *Kvalitet udžbenika za mlađi školski uzrast* Institut za psihologiju Filozofskog fakulteta, Beograd, 37-50;

Vasić, S., Knaflić, V., Marinković, R. (red.) (1984): *Pitanja elementarne pismenosti*, Institut za eksperimentalnu fonetiku i patologiju govora, Beograd.

Rot, N. (1984): *Pojam i utvrđivanje elementarne pismenosti*. U S. Vasić, V. Knaflić, R. Marinković (red.), *Pitanja elementarne pismenosti* Institut za eksperimentalnu fonetiku i patologiju govora, Beograd, 51-57;

57. *Pedagogija kao studijski predmet na Univerzitetima u Evropi*

Banathy, B. H. (1991), *Systems Design of Education (A Journey to Create the Future)*, Englewood Cliffs, New Jersey;.

Capra, F. (1998), *Mreža života (novo znanstveno razumijevanje živih sustava)*, Liberata, Zagreb.

Gudjons, H. (1994), *Pedagogija – temeljna znanja*, Educa, Zagreb.

Lenzen, D. (2002), *Vodič za studij znanosti o odgoju*, Educa, Zagreb.

Savićević, D. (1984), *Komparativno proučavanje vaspitanja i obrazovanja*, Prosveta, Beograd.

Tillmann, K. J. (1994), *Teorije škole*, Educa, Zagreb.

Trnavac, N. (2005), *Školska pedagogija – predavanja i članci, I i II*, Naučna knjiga – Komerc, Beograd.

58. *Sredinski činioci ekološkog vaspitanja i obrazovanja*

Andevski, M. (1997a), *Uvod u ekološko obrazovanje*, Filozofski fakultet, Novi Sad.

Andevski, M. (1997b), *Ekološka pedagogija – koncept otvore prema budućnosti*, Zbornik katedre za pedagogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu, br. 12, str. 130–136;

Andevski, M. (1998), *Škola i razvoj ekološke svesti*, *Pedagoška stvarnost*, br. 1–2, str. 31–42. Novi Sad.

Andevski, M. i M. Kundačina (2004), *Ekološko obrazovanje, od brige za okolinu do održivog razvoja*, Učiteljski fakultet, Užice.

Đerić I. i R. Studen (2006), *Stereotipi i mediji*, Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, Vol. 38, br. 2, str. 456–471., Beograd.

Klemenović, J. (2004), *Ekološko vaspitanje i obrazovanje dece predškolskog uzrasta*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Novi Sad.

Kundačina, M. (2006), Činioci ekološkog vaspitanja i obrazovanja učenika, Učiteljski fakultet, Užice.
 Milošević N, V. Džinović i J. Pavlović (2005), Učenici o porodičnom i školskom kontekstu. U R. Antonijević i D. Janjetović (prir.): TIMSS 2003 u Srbiji, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, str. 292–324;
 Nedeljković, M. (2005), Pozicija i funkcija ekološkog vaspitanja i obrazovanja u kurikulumskim promenama, Zbornik radova sa XIII naučnog skupa Čovek i radna sredina »Zaštita radne i životne sredine u sistemu nacionalnog i evropskog obrazovanja« (str. 353–362), Fakultet zaštite na radu, Niš.

59. *Problem stvaranja socijalne klime u odeljenju*

Avramovic, Z. (2005). Aporije obrazovanja za demokratiju, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
 Joksimovic, S. (2004). Komunikacija u nastavi i psihosocijalna klima škole, Pedagogija, br. 2, str. 1–11, Beograd.
 Lalic, N. (2005). Nastavnik kao kreator klime u odeljenju, u S. Joksimovic, Vaspitanje mladih za demokratiju, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
 Ševkušić, S. (2004). Nastavnik i socijalno ponašanje učenika, u Socijalno ponašanje učenika, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
 Bojanovic, R. (2004). Psihologija međuljudskih odnosa, Centar za primenjenu psihologiju, Beograd.
 Suzic, N. (2000). Osobine nastavnika i odnos prema učenika prema nastavi, Učiteljski fakultet, Beograd.
 Gofman, E. (2000). Kako se predstavljamo u svakodnevnom životu, Beograd, Geopoetika, Beograd.
 Goleman, D. (2007). Socijalna inteligencija, Geopoetika, Beograd.

60. *Upravljanje razvojnim promenama u školi*

Adižes, I. (2006). Upravljanje promenama, Adižes, Novi Sad.
 Draker, P. (2005). Upravljanje u novom društvu, Adižes, Novi Sad.
 Dordevic J. (2006). Nastava i učenje u savremenoj školi, u Pretpostavke uspešne nastave, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
 Vilotijević, M. (2000). Kvalitet obrazovanja i škole – ključ za XXI vek, Pedagogija br. 2, Beograd.
 Vilotijević, M. (2005): Promenama do kvalitetne škole, Zajednica učiteljskih fakulteta Srbije, Beograd.
 Vilotijević, M., Caušević, R. (2003): Komunikacija i rukovođenje, Direktor škole br.1–2, Beograd.
 Vilotijević, N. (2003): Obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika jedinstven i stalan proces, Direktor škole br. 1–2; Beograd.
 Vlahovic, B. (1996): Upravljanje inovacijama u obrazovanju, Učiteljski fakultet, Beograd.
 Vlahovic, B. (2001): Putevi inovacija u obrazovanju, Eduka, Beograd.

61. *Modeli i iskustva skandinavskih i srednjoevropskih zemalja u reformi obrazovanja učitelja*

Vlahovic, B. i Vujisic-Živkovic, N. (2005): Nastavnik – izazovi profesionalizacije, Eduka, Beograd.
 Education and research 1999–2004 (1999): Development plan, Ministry of education, Helsinki.
 Ministry of Education (1999): Education, training and research in the information society (A National strategy for 2000–2004), Helsinki.
 Ministry of Education (1999): Development plan, Ministry of education, Helsinki.
 National Board of Education, (1999): The education system of Finland 1999, prepared for the eurydice database, National Board of Education, Helsinki.
 Some Exsamples of Primary School Teacher Training in European countries (Source: Eurybase; Euridice; 2000–2003).
 Tornberg, A. i sar. (2005): Rezultati primene novog kurikulumu na Učiteljskom fakultetu u Somboru, Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad, Učiteljski fakultet u Somboru, Sombor.

62. *Kultura prevazilaženja konflikata*

Džaferović, M. (2011). (Priručnik za nastavnike). Novi Sad

63. *Kompetentan vaspitač, kompetentno dete, kompetentan roditelj*

- Kindlon, D. & M. Thompson (2002): Odrastanje Kaina: kako zaštititi emocionalni život dječaka. Zagreb: Art Logos.
- Mussen, P.H. (Ed.) (1969): Priručnik o istraživačkim metodama dečjeg razvoja, Beograd: Vuk Karadžić.
- Bašić, J., B. Hudina, N. Koller-Trbović i A. Žižak (1994): Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima. Zagreb: Alinea.
- Krnjaja, Ž. (2014) : Razvoj kompetencija vaspitača kroz profesionalno usavršavanje u Tematski zbornik, Kompetencije vaspitača za društvo znanja, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi, Kikinda, 2014.
- Krnjajić, S. (2002): Socijalni odnosi i obrazovanje. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja; Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača.
- Kušević, B. (2009) : Licencija za roditeljstvo – buduća realnost ili utopijska projekcija?. Zagreb: Filozofski fakultet - Odsjek za pedagogiju
- Matejević, M., Todorović, J. (2012): Funkcionalnost porodičnih odnosa i kompetentno roditeljstvo. Niš: Filozofski fakultet.
- Minić, V. (2011) : Dečiji vrtić i vaspitač kao ključni faktori uspešnosti vaspitno – obrazovnog rada u Zbornik radova Učiteljskog fakulteta u Prizrenu – Leposavić, Knjiga 5, urednik Radivoje Kulić
- Pavlović - Breneselović, D. (2014) : Od ovladavanja znanjima i veštinama do kompetentnosti : dva pristupa kompetencijama vaspitača u Tematski zbornik, Kompetencije vaspitača za društvo znanja, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi, Kikinda, 2014.

64. *Montesori, M.: Upijajući um*
DN centar, Beograd
65. *Dete u koncepciji Valdorf pedagogije*
Belčević, V. i sar. (2010). Da azbuku svako nauči lako, Beograd: Obrazovanje plus.
Borisavljević, S. (2003). Hrana za um i dušu, Kreativno vaspitanje.
Štajner, R. (2001), Aspekti valdorfske pedagogije, Novi Sad: Biblioteka Matice srpske.
66. *Jačanje emocionalnih kompetencija predškolskog deteta*
Vandell, D.L. & Hembree, S.E. (1994). Peer social status and friendship: Independent contributors to childrens social and academic adjustment. Merrill – Palmer Quarterly 40 (4): 461 –477.
Goleman, D. (1997). Emocionalna inteligencija. Zagreb: Mozaik knjiga
Jugović, I. (2004). Zadovoljstvo rodnim ulogama. Diplomski rad. Filozofski fakultet. Sveučilište u Zagrebu.
Živković, Ž. (2006). Razvoj emocionalne inteligencije. Đakovo: Tempo
Mayer, J.D. i Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? U: P. Salovey i D. Sluyter (Ur.), Emotional development and emotional intelligence: Implications for educators (str. 3-31). New York: Basic Books.
Mayer, J.D., Caruso, D.R. i Salovey, P. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. Psychological Inquiry, 15(3), 197-215.
Sujadžić, A., Rudan V., i De Lucia, A. (2006). Adolescencija i mentalno zdravlje. Kratki obiteljski priručnik. Zagreb: Laser – Plus.
Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek, Banja Luka: TT-Centar.
Salovey, P. i Mayer, J.D. (1990). Emotional intelligence. Imagination, Cognition and Personality, 9 (3), 185-211.
67. *Otvoreni sistem vaspitanja*
Adaptacija Montesori programa u Srbiji
www.uecpd.org/.../Brosura_Adaptacija_Montesori_programaJ_Coko_1..
Kamenov, E. (1999). Predškolska pedagogija, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd (1999.)

Pravilnik o Osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja dece uzrasta od tri do sedam god., 1996., , http://www.podaci.net/_z1/3123817/P-oppvts03v9606.html

Pravilnik o Osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja dece uzrasta od tri do sedam god., Objavljeno u „Prosvetni glasnik“, br. 6 od 20 avgusta 1996, http://www.podaci.net/_z1/3123817/P-oppvts03v9606.html)FFF

Pravilnik o osnovama predškolskog programa, objavljeno u „Prosvetni glasnik“, br. 14 od 15.novemra 2006.

Program predškolskog vaspitanja i obrazovanja u Republici Srpskoj kao savremeni multifunkcionalni kurikulum, Danica Mijić, www.pfb.unssa.rs.ba/casopis/DanicaMojic.pdf

Polazište programa modela, Predrag Spasojević, 2010, www.pspasojevic.blogspot.com/2010/12/blog-post.html

Reggioemilia.ppt.-Početna, www.vivasabac.edu.rs/materijali/studije/.../REGGIO%20EMILIA.ppt

Ciljne orijentacije predškolskog programa (kurikuluma) u R Sloveniji, R Hrvatskoj i R Srbiji, Danijela Apostolović, 2013., Jagodina hrcak.srce.hr/file/169160
[http://www.cris.uns.ac.rs/DownloadFileServlet/DisertacijaE.Kopas-Vukasinovic%20DISERTACIJA.pdf?controlNumber=\(BISIS\)73904&fileName=E.Kopas-Vukasinovic%20DISERTACIJA.pdf&id=825](http://www.cris.uns.ac.rs/DownloadFileServlet/DisertacijaE.Kopas-Vukasinovic%20DISERTACIJA.pdf?controlNumber=(BISIS)73904&fileName=E.Kopas-Vukasinovic%20DISERTACIJA.pdf&id=825)

68. *Vaspitač u dimenzijama evropskog obrazovnog prostora*

Gojkov i saradnici, (2006). Ciljevi – kompetencije učitelja i vaspitača. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača

Kamenov, E. (1999). Predškolska pedagogija. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Kamenov, E. (1993). Perspektive obrazovanja vaspitača. Novi Sad: Viša škola za obrazovanje vaspitača.

Kamenov, E. (1995). Model osnova programa vaspitno – obrazovnog rada sa predškolskom decom. Novi Sad: Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta.

Kamenov, E. (1999). Predškolska pedagogija II. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Kovač-Cerović i saradnici, (2002). Kvalitetno obrazovanje za sve. Beograd: Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije - Sektor za razvoj obrazovanja i međunarodnu prosvetnu saradnju, Odeljenje za strateški razvoj obrazovanja

Mišković, M. (2003). Obrazovanje nastavnika i vaspitača pred izazovima globalizacije rizika civilizacije. Beograd: Zbornik Matice srpske za društvene nauke.

Stojanović, B. (1977). Potrebe i mogućnosti visokoškolskog obrazovanja vaspitača. Beograd: Viša škola za obrazovanje vaspitača, Zajednica viših škola za obrazovanje vaspitača Republike Srbije.

Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. Banja Luka: TT – Centar.

Šain i saradnici, (1998). Korak po korak u osnove programa. Beograd: Kreativni centar.

Učesnici međunarodnog interdisciplinarnog naučnog skupa održanog 14 – 16. decembra 2006. godine, (2006). Evropske dimenzije reforme sistema obrazovanja i vaspitanja. Novi Sad: Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta.

69. *Partnerski odnosi u vaspitanju kao faktor podsticanja kognitivnog razvoja deteta*

Vidanović, I. (2006): Rečnik socijalnog rada, Beograd

Pavlovski, T. Pavlović Breneselović, D. (2000): Partnerski odnosi u vaspitanju, Beograd

Krnjaja, Ž., Miškeljin, L. (2006): Od učenja ka podučavanju, Beograd

Kristen, A. i saradnici (2001): Dečji vrtić kao porodični centar
Opšte osnove predškolskog programa

Reić Ercegovac, I. (2012): Razvojna psihologija, Banja Luka

Baucal, A. (2003): Konstrukcija i ko – konstrukcija u zoni narednog razvoja, Beograd

Vigotski, L. (2010): Mišljenje in govor, Ljubljana

Manojlović, M., Mladenović, U. (2001): Psihologija predškolskog deteta, Beograd

Kopas-Vukašinoć, E. (2006): Uloga igre u razvoju dece predškolskog i mladeg školskog uzrasta, Beograd

70. *Obrazovno – materijalni kontekst porodice i razvoj ličnosti deteta*
 Budimir – Ninković, G. (200). Savremena porodica i škola, Jagodina
 Budimir – Ninković, G. (2009). Pedagoški praktikum, Jagodina
 dr Radovan Grandić, R. (2006). Prilozi porodičnoj pedagogiji, Novi Sad
 Stanojlović, B. (1997). Porodica i Vaspitanje dece, Beograd .
 Kamenov, E. (1982). Eksperimentalni prgorami za rano obrazovanje, Beograd.
71. *Simedonijska podrška u vaspitanju*
 Bagwell, C. L., Schmidt, M. E., Newcomb, A. F., and Bukowski, W. M. (2001). Friendship and peer rejection as predictors of adult adjustment. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 91 (Spring), 25–49.
 Batson, C. D., Turk, C. L., Shaw, L. L., and Klein, T. R. (1995). Information function of emphatic emotion: Learning that we value the other's welfare. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 300–313.
 Buysse, V., Goldman, B. D., and Skinner, M. L. (2002). Friendship formation in inclusive classrooms: What is the teacher role? *Early Childhood Research Quarterly*, 18, 485–501
 Vigotski, L. S. (1996). Problemi razvoja psihe. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
 Pašalić-Kreso, A. (2003). Geneza sazrijevanja ideje inkluzije ili inkluzija u funkciji smanjivanja neravnopravnosti u obrazovanju. Sarajevo: Filozofski fakultet.
 Suzić, N.(2008). Uvod u inkluziju. Banja Luka: HBS.
 Suzić, N. (2009). Koraci ka inkluzivnoj edukaciji u BIH . Sarajevo: Naša škola.
 Suzić, N. (2006). Simedonija između kulture i obrazovanja. Banja Luka: Filozofski fakultet.
 Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek, Banja Luka: TT- Centar
 Cerić, H. i Alić, A. (2005). Temeljna polazišta inkluzije. Zenica: Hijatus.
72. *Standardi razvojnog planiranja predškolske ustanove*
 Branković, D. (2009). Ciljevi, kompetencije i ishodi obrazovanja. *Obrazovanja i usavršavanje nastavnika: ciljevi i zadaci vaspitno-obrazovnog rada*. Užice: Učiteljski fakultet.
 Jurić, V.(2007). Kurikulum savremene škole. U: Previšić, V. (ur.): *Teorije-metodološki sadržaj strukture*. Zagreb: Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta. Školska knjiga
Kvalitetno obrazovanje za sve : izazovi reforme obrazovanja u Srbiji, Ministarstvo prosvete i sporta R Srbije, Beograd, 2004.
Priručnik za samovrednovanje rada škole, Ministrstvo prosvete i sporta R Srbije, British Concuill, Prosvetni pregled, Beograd, 2004.
Projekat samovrednovanje škola u funkciji unapređivanja kvaliteta obrazovanja, 2004.
 Ratković, M. (2006). Planiranje i evaluacija. Novi Sad: Misao.
 Srića, V.(2003). Kako postati pun ideja. Zagreb , MEP Consult.
73. *Socijalna dimenzija obrazovanja i oblikovanje predškolskih programa*
 Gašić-Pavišić, S. i Vujačić, M. (2008). Rezultati praćenja primene i evaluacije efekata Pripremnog predškolskog programa. Institut za pedagoška istraživanja Beograd
 Gašić-Pavišić, S. (2007). Institut za pedagoška istraživanja Beograd (www.ipisr.org.rs)
 Jugović, A. (2007). Institut za pedagoška istraživanja Beograd (www.ipisr.org.rs)
 Kamenov, E. (1999). Predškolska pedagogija, Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva
 Klemenović, J. (2009). Savremeni predškolski programi, Novi Sad
 Miškeljin, L. (2008). Dečji vrtić kao izvor kurikuluma - Zadužbina Andrejević
 Sretenov, D. (2008). Kreiranje inkluzivnog vrtića: Deca ometena u razvoju u redovnoj predškolskoj ustanovi, Beograd: Centar za primenjenu psihologiju
 Trnavac, N. i Đorđević, J. (1999) Pedagogija, Beograd

74. *Vaspitanje i self – koncept ličnosti deteta*
 Kamenov, E. (2006). Vaspitanje predškolske dece. Beograd.
 Kamenov, E. (2007). Metodika – Metodička uputstva za Model B Osnova programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja dece od tri do sedam godina . Novi Sad
 Oljača, M. (2005). Self koncept i razvoj. Novi Sad.
 Gera, I i Dotlić, Lj. (1995) JA - Priručnik za podsticanje dečjeg samopostovanja . Novi Sad
 Krnetić, I. (2006). Odnos samopoštovanja i bezuslovnog prihvatanja sebe. http://www.krnetic.com/download/Igor_Krnetic_Odnos_samopostovanja_i_bezuslovnog_prihvatanja_sebe.pdf
 Stid i nisko samopoštovanje kao posledica stida : <http://psihoterapijsketeme.rs/2011/stid-i-nisko-samopostovanje-kao-posledica-stida/>
75. *Interkulturalne kompetencije vaspitača*
 Bratanić, M., Kompetencije visokoškolskog nastavnika, u: Odgoj, obrazovanja i pedagogija u razvitku hrvatskog društva, Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb, 2003.
 Gošović, R., Mrše, S., Jerotijević, M, Petrović, D i Tomić, V., Vodič za unapređenje interkulturalnog obrazovanja, Grupa MOST i Fond za otvoreno društvo, Beograd,.
 Nikolić, N., Bilingvizam - problem ili izazov za nastavnika, Pedagogija, 2007
 Pantić, D., Dječiji stavovi prema sopstvenim i drugim nacijama, Institut društvenih nauka– Centar za istraživanje javnog mnjenja, Beograd, 1970.
 Radivojević, D., Jerotijević, M., Stojić, T., Ćirović, D., Radovanović-Tošić, Lj., Kocevski, D., Paripović, S., Josimov, G., Vasiljević, I., Stojanović. Lj., Stanačev, V., Kuveljić, D. i Seizović, V., Vodič za unapređenje inkluzivne obrazovne prakse, Fond za otvoreno društvo, Beograd, 2007.
 Suzić, N., Kompetencije za XXI vijek, Vaspitanje i obrazovanje br. 1., Podgorica, 2003.
 Suzić, N., Pedagogija za XXI vijek, TT centar, Banja Luka, 2005.
76. *Primena kompenzatorskih programa u predškolskom uzrastu*
 Šain, M. i sar. (2001). Kako pripremamo dijete za polazak u školu. Banja Luka : Priručnik za vaspitače i roditelje.
 Hrnjica, S. (2003). Uvod u kompenzatorno obrazovanje. Društvo za unapređivanje romskih naselja. Beograd.
 Kamenov, E. (1982). Eksperimentalni prgorami za rano obrazovanje, Beograd.
77. *Savremeni predškolski programi*
 Kamenov E. (1999.) Predškolska pedagogija I, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
 Klemenović J.: Pedagogija, Naučni rad, Novi Sad
 Kamenov E. (1999.) Predškolska pedagogija II, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
 Opšte osnove predškolskog programa (2006.) Beograd: Prosvetni pregled
 Klemenović J. (2006.) Saradnja predškolske ustanove sa porodicom u pripremi dece za polazak u školu, Pedagoška stvarnost
 EACEA Euridice (2009.) Early childhood education and care in Europe
 Gammage P. (2008.) The social agenda and early childhood care and education
 Makarović J. (1996.) Nastavno-ciljno i procesno-razvojno planiranje kurikuluma
 Pearl J. (2000.) Značaj rane brige o deci
78. *Verbalna i neverbalna komunikacija u malim grupama*
 Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vek, Banja Luka.
 Pljakić, G. (2012). Master rad, Donošenje odluka učenika tokom rada u malim grupama, Filozofski fakultet, Niš.
 79. Partnerstvo porodice u vaspitanju kao podržavajući faktor razvoja deteta
 Bandur, V. i Potkonjak, N., (1999): Metodologija pedagogije. Beograd, Savez pedagoških društava Jugoslavije.

- Bilić, V., (2001): Uzroci, posljedice i prevladavanje školskog neuspjeha. Zagreb, Hrvatski pedagoško-književni zbor.
- Branković, D., (1999): Pedagoške teorije. Banja Luka: Naučne osnove i razvojni tokovi.
- Vilotijević, N., (2002): Porodična pedagogija, Beograd, Učiteljski fakultet
- Dmitrović, O.P., (2002): Osnovi pedagogije u svetu promena, Bijeljina, Pedagoški fakultet
- Djordjević, Z., (1985): Savremena porodica i njena vaspitna uloga. Beograd: Prosveta
- Ilić, M., Jovanović, B., Nikolić, R., (2006): Školska pedagogija, Užice
- Krneta, Lj., (2000): Faktori školskog uspjeha. Banja Luka, Grafid
- Mandić, P., (1980): Saradnja porodice i škole. Sarajevo, Svjetlost
- Prodanović, Lj., (1966): Racionalizacija kontakta između porodice i škole u rešavanju nastavnih problema. Novi Sad, Pedagogija
- Prodanović, Lj., (1997): Individualna saradnja sa roditeljima. Beograd, Savez učitelja Republike Srbije
- Prodanović, Lj. (2000): Roditelji i dete u osnovnoj školi. Beograd: Lj. Prodanović
- Republički pedagoški zavod, (2002): Nastava, Banja Luka, br. 1
- Stanojlović, B., (1996): Porodica i vaspitanje dece. Beograd, Naučna knjiga
- Trifunović, V., (2006): Porodica i škola. Jagodina, Učiteljski fakultet
80. *Stvaralaštvo predškolskog deteta kao podsticaj svim aspektima razvoja deteta*
- Bilopavlović, T., Čudina-Obradović, Mira, Ladika, Zvezdana i Šušković - Stipanović, Roman (1997). Dosadno mi je - što da radim - priručnik za razvijanje dječje kreativnosti. Zagreb: Školska knjiga.
- Bognar, B. (2006a). Akcijska istraživanja u školi. Odgojne znanosti, 8(11), 209-228.
- Bognar, B. (2006b). Kako procijeniti kvalitetu akcijskog istraživanja. Metodčki ogledi, 13 (1), 49-68.
- Bognar, B. (2008). Mogućnost ostvarivanja uloge učitelja-akcijskog istraživača posredstvom elektroničkog učenja. Neobjavljena doktorska disertacija. Sveučilište u Zagrebu.
- Bognar, B. (2004). Poticanje kreativnosti u školskim uvjetima. Napredak, 145(3), 269-283
- Bognar, B. (2003). Škola koja potiče kreativnost. Preuzeto 22.veljače 2006. www.pedagogija.net
- Buzan, T. (2004). Moć kreativne inteligencije. Zagreb: Logo
- Cvetković Lay, J. i Pečjak, V. (2004). Možeš i drukčije. Zagreb: Alinea
- George, D. (2003). Obrazovanje darovitih. Zagreb: Educa
- König, E. i Zedler, P. (2001). Teorije znanosti o odgoju. Zagreb: Educa
- Kvaščev, R. (1983). Razvijanje kreativnog ponašanja ličnosti. Sarajevo: Svjetlost
- Majl, A. (1968). Kreativnost u nastavi. Sarajevo: Svjetlost
81. *Interaktivna stvaralačka edukacija*
- Miljak, A. (1996). Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja. Velika Gorica – Zagreb: Persona
- Mattes, W. (2005). Nastavne metode. Zagreb: Školska knjiga
- Mušanović, M. (2001). Odgojno – obrazovne filozofije učitelja i akcijsko istraživanje. U Rašić, V. (ur.) Teorijsko- metodološka utemeljenost pedagoških istraživanja: zbornik radova, (str. 122 – 128). Rijeka: Međunarodno znanstveni kolokvij
- Ozimec, S. (1996). Otkriće kreativnosti. Varaždinske Toplice: Tonimir
- Puh, N. (2007). Integrirani dani u razrednoj nastavi. Zagreb: Školska knjiga
- Srića, V. (1992). Upravljanje kreativnošću. Zagreb: Školska knjiga
- Stevanović, M. (2003a). Interaktivna stvaralačka edukacija. Rijeka: Andromeda d.o.o.
- Stevanović, M. (2002). Kreatologija. Rijeka: Express digitalni tisak d.o.o.
- Stevanović, M. (2003b). Modeli kreativne nastave. Rijeka: Andromeda d.o.o.
- Stevanović, M. (1998). Modeli stvaralaštva. Varaždinske Toplice: Tonimir
- Stevanović, M. (2001). Kvalitetna škola i stvaralaštvo. Varaždinske Toplice: Tonimir
- Supek, Rudi (1987) Tipovi kreativnosti, u Kroflin, L. (ur.), Nola, Danica; Posilović, Antonija; Supek, Rudi Dijete i kreativnost. Zagreb: Globus.

82. *Mogućnosti i oblici unapređenja saradnje porodice i škole*

- Bronfenbrenner, U. (1979) *The ecology of human development: experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.
- Čelebičić, I., Bratović, E., Kadić, A., & Powell, S. (2009). *Roditelji - partneri škole. Stavovi direktora škola o učešću roditelja u školskim aktivnostima. pro-MENTE*. Dostupno na: <http://promente.org/ESP1-bih-brosura.pdf>
- Doyle M., i proMENTE (2010) *Roditelji – najbolji saveznici škole, Policy Brief, Unapređenje inkluzije i kvaliteta u obrazovanju u Jugoistočnoj Evropi, proMENTE*, dostupno na: www.see-educoop.net/aeiq/documents/pbrief/pb-bih.pdf
- Durbin, Y., Miljević, G., Pop, D. (2009) *Uključenost roditelja u rad škola u jugoistočnoj Evropi, Stavovi direktora*, Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Džinović, V., Pavlović, J., Milošević, N. (2007) *Saradnja porodice i škole kao odnos međuzavisnosti - kako roditelji konstruišu probleme*. u: Polovina N., Bogunović B. (ur.) *Saradnja škole i porodice*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Epstein, J.L. (1996): *Perspectives and previews on research and policy in school, family, and community partnerships*; in: A. Bouth & J.F. Dunn (eds.), *Family -school links: how do they select educational outcomes?* Mahway, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Joksimović, S. i B. Bogunović (2005): *Nastavnici o kontekstu nastave i dostignuća učenika*; u R. Antonijević i D. Janjetović (ur.): *TIMSS 2003 u Srbiji (270-292)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Maksić, S., M. Đurišić-Bojanović (2005): *Direktori o kontekstu nastave i postignuća učenika*; u R. Antonijević i D. Janjetović (ur.): *TIMSS 2003 u Srbiji (249-270)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Milošević, N. M. (2002). *Uticaj saradnje porodice i škole na socijalno ponašanje i školsko postignuće učenika*. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, (34), 193-212
- Mitić, M. (2005) *Psihologija u zajednici*, u: Radojević, M., i et.al. *Svako ima nekog koga nema*, Beograd, FAMILA;
- Pjurkovska, K. (2006) *Uloga porodice u funkcionisanju škole: Primer Poljske i drugih zemalja Evropske unije, Naučni skup sa međunarodnim učešćem, Pedagoška istraživanja i školska praksa: Saradnja škole i porodice*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja;
- Polovina, N. (2007): *Sistemaska analiza saradnje škole i porodice*; u N. Polovina i B. Bogunović (prir.): *Saradnja škole i porodice (91-113)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Žunić-Cicvarić, J., Cicvarić, R. (2009) *Vodič kroz savet roditelja*, Užice: Užički centar za prava deteta.

83. *Uticaj tipa roditelja na vaspitanje dece*

- Koteva-Mojsovska T. (2006) *Principi humanizacije vaspitnog stila roditelja "Nastava i vaspitanje" br. 1*.
- Ilić M. *Filozofski fakultet Balja Luka, Teorijsko-metodološki pristup proučavanju porodičnog vaspitanja*, <http://www.ilic-m.com>
- Suzić N. i Tunjić V. (2001) *Školsko postignuće i aspiracije roditelja, Pedagoška stvarnost*, 1-2, 43–57.
- Suzić, N. (2005) *Pedagogija za XXI vijek*, Banja Luka: TT-Centar,
- Kondić, K. (2002) *Kako teče dečji razvoj – svaki dan korak napred*. U: *Bukvar hraniteljstva*. Beograd: FAMILIA.
- Hwang, P. & Nilsson, B. (2000) *Razvojna psihologija. Od fetusa do odraslog*. Sarajevo, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.
- Pijaže, Ž., Inhelder, B. (1988) *Intelektualni razvoj deteta*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Ekerman, N. (1987) *Psihodinamika porodičnog života*. Podgorica: Pobjeda.
- Prodanović, Lj. (1990) *Sadržaji, oblici i metode saradnje vaspitno-obrazovnih organizacija i porodice, Pedagoška stvarnost*, 1-2, Novi Sad, str. 1-9
- Vukov M. i sar. (1994) *Putevi i stranputice porodice*. Beograd: Kultura.
- Hentig, H. (2007.) *Kakav odgoj želimo*. Zagreb: EDUCA
- Grandić R. (2007) *Prilozi porodičnoj pedagogiji*, Novi Sad

84. *Profesionalni razvoj nastavnika osnovne škole – put ka celoživotnom obrazovanju*
 Bjekić, D. (1999): Profesionalni razvoj nastavnika, Učiteljski fakultet, Užice
 Craft, A. (2000): Continuing professional development: a practical guide for teachers and schools. London and New York: Routledge/Falmer
 Grupa autora (2002): Vodič za školsko razvojno planiranje, Ministarstvo prosvete i sporta Republike Srbije, Beograd
 Grupa autora (2005): Vodič za unapređenje rada nastavnika i škola, Fond za otvoreno društvo, Beograd
 Kamenarac, O. (2009): Razvoj komunikacijskih kompetencija – potreba i nužnost, Zadužbina Andrejević, Beograd
 Klačnja, S. i dr. (2006): Stručno usavršavanje, iskustva edukatore za edukatore, Draslar partner, Beograd
 Popović, D., Lj. Subotić i dr. (2008): Profesionalni razvoj na nivou škole, priručnik za škole, Zavod za školstvo, Podgorica
85. *Pojmovni okvir pedagoške komunikacije*
 Mandić, T. (2003). Komunikologija - psihologija komunikacije. Beograd.
 Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. Banja Luka.
 Samovar, L. i Mills, J. (1995). Usmena komunikacija
 Vasilev. S. i Rakić, B. (1990) Osnovi školske pedagogije. Loznica.
 Vilotijević, M. (1999). Didaktika 3. Beograd.
 Grandić, R. (1997). Porodična pedagogija. Novi Sad. Filozofski fakultet.
 Rot, N. (1994). Psihologija ličnosti. Beograd.
 Cvetanović. V. (2002). Komuniciranje u nastavi. Beograd.
 Čanović S. (1979). Učenik kao subjekt u nastavi. Beograd
 Littlewood, W. (1995). Communicative language teaching. Cambridge UK
 Mills, I. (1995). Orak communication: Speaking across cultures. Dubuque, I.4: Brown & Benchmark.
 Reardon. K. (1998). Interpersonalna komunikacija. Alinea. Zagreb.
 Ševkušić C. (1995). Principi efikasne komunikacije u nastavi. Nastava i vaspitanje. 1-2. Beograd.
86. *Doprinosi škole građenju saradnje i partnerstva sa roditeljima*
 Baručija M. (1999.), Upoznajmo porodicu da bismo bolje razumjeli učenika, Didaktički putokazi, 17, Zenica.
 Cunningham C., Davis H. (1985.), Working with Parents: Frameworks for Collaboration, Open University, London.
 Gordon I. J. 1969., „Developing parents power“ u Critical Issues in Research Related to Disadvantaged Children (edit. Grotberg, E.) New Jersey: Educational Testing Service.
 Jovanović P. (1997.), Roditelji i dijete, Pančevo.
 Legrand L. 1993., Obrazovne politike, Zagreb: Educa.
 Madelin A. 1991., Osloboditi školu, Obrazovanje a la carte, Zagreb: Educa.
 Mandić P. (1965.), Saradnja porodice i škole, Svjetlost, Sarajevo.
 Melzer W. 1985., Eltern – Schuler – Lehrer, Munchen: Juventa Verlag.
 Musgrove F. 1979., The Family, Education and Society, London: Routledge and Kegan Paul.
 Potočnjak B. (1986.), Uloga roditelja u odgoju djece, Otokar Keršovani, Opatija
87. *Ponavljjanje razreda u osnovnoj školi iz perspektive učenika i nastavnika*
 Đorđević, J. (1989): Teškoće u učenju i problemi neuspjeha u nastavi, Nastava i vaspitanje, 4, 291-302
 Jovanović, D. (1972): Uzroci osipanja i ponavljanja učenika i mera za njihovo suzbijanje u nekim stranim zemljama. Nastava i vaspitanje, broj 3, 325-339.
 Kocić, Lj. (1988): Činioci koji nepovoljno deluju na uspeh učenika, Nastava i vaspitanje, broj 4, 317-341.
 Komlenović, Đ., Malinić, D. I Gašić-Pavišić, S. (2009): Kvalitet i efikasnost nastave. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.

- Lungulov, B. (2009): Motivacija učenika u nastavi – pretpostavka uspeha u učenju. *Pedagoška stvarnost*, broj 56, 294-305.
- Markovac, J. (1969): Deprivacija i neuspeh učenika u školi. *Pedagoški rad*, broj 9-10, 433-442.
- Maksimović, J. (2009): Različiti oblici predupređivanja školskog neuspeha. *Pedagoška stvarnost*, broj 55, 525-542.
- Malinić, D. (2009): Neuspeh u školskoj klupi. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Malinić, D. (2009a): Neuspeh u školskoj klupi. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Malinić, D. (2009b): Ko su ponovci u osnovnoj školi; u Đ. Komlenović, D. Malinić i S. Gašić-Pavišić (ur.): *Kvalitet i efikasnost nastave (189-204)*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja i Volgograd: Volgogradski državni pedagoški univerzitet.
- Milanović-Nahod, S. i Spasenović, V. (2002): Šta treba menjati u našoj školi. u Avramović, Z. i S.
- Havelka, N. (1994): Izostajanje učenika s nastave: pokazatelj uzajamnog odnosa škole i učenika. U Zborniku: (318-354), Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Cenić, S. (2000): Praćenje i ocenjivanje rada, uspeha i razvoja učenika osnovne škole. Vranje: Učiteljski fakultet u Vranju.
- Šaranović-Božanović, N. (1984): Uzroci i modeli prevencije školskog neuspeha. Beograd: Prosveta.

88. *Integracija dece sa posebnim potrebama*

- Bala, J. Novak. (1991) Karakteristike, razvoj i psihička procjena mentalno zaostalih lica U: Pijanović, P. Ometeno dijete. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva 120-147
- Biondić, I. (1993) Integrativna pedagogija, Odgoj djece sa posebnim potrebama, Školske novine, Zagreb, 15
- Bojanin, S. (1985) Neuropsihologija razvojnog doba i opšti reduktivni metod. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva 152-170
- Đurasin, V., Petrović. (1985) Djeca s teškoćama u razvoju integrirana uredovnim ustanovama odgoja i obrazovanja. Defektološka teorija i praksa 35,1-2
- Mešalić, Š. (2002) Efekti edukacije i socijalizacije učenika usporenog kognitivnog razvoja uključenih u redovne škole. (Doktorska disertacija) JU Univerzitet u Tuzli, Defektološki fakultet 1-72
- Mešalić, Š., Mahmutagić, A., Hadžihasanović, H., (2004) : Edukacija i socijalizacija učenika usporenog kognitivnog razvoja, JU Univerzitet u Tuzli, Defektološki fakultet.
- Skalar, V. (1991) Integracija kao inovacija i alternativa. Pregled problema mentalno retardiranih osoba 27, 3-4, 103-107
- Stančić, V. (1982) Odgojno obrazovna integracija djece s teškoćama u razvoju, Defektološki fakultet, Sveučilista u Zagrebu, Zagreb
- Stančić, V. (1985) Evaluacija socijalizacijskih i obrazovnih efekata odgoja, obrazovanja i rehabilitacije djece usporenog kognitivnog razvoja, Zagreb: Defektologija 20, 4, 23-29
- Tomić, R. : Integrativna pedagogija, Tuzla, 2007.

89. *Komunikacija u nastavi kao veština u izvođenju obrazovnog procesa*

- Musić, H. (2009). Mikroorganizacija nastave
- Osmić, I. (2001). Komunikacije i interakcije u nastavnom procesu. Tuzla.
- Osmić, I. (1999). Didaktika-Opća metodika nastave. Tuzla.
- Bratanić, M. (1993). Mikropedagogija, Interakcijsko-komunikacijski aspekt Odgoja. Školska knjiga. Zagreb. 90. Uloga učitelja u radu sa decom sa hiperkinetskim poremećajem
- Golubović, Š., Golubović, B. (2003): Sindrom hiperaktivnog deteta. *Norma*; 9:(2-3).
- Furlan, I. (1972): Pažnja učenika osnovne škole. *Pogledi i iskustva u reformi školstva*, br. 5. Zagreb.
- Jovanović, N. i sar. (2007): ADD/ADHD - Deficit pažnje i hiperaktivnost dece, Centar za primenjenu psihologiju, Beograd.
- Kolar, D. i Bojanin, S. (2000): Razvojni hiperkinetički sindrom u savremenoj stručnoj literaturi, Psihijatrija danas.
- Kocijan-Hercigonja, D. (2004): Hiperaktivno dijete, Jastrebarsko, Naklada Slap.

- Mitrović, D., Ivanović Kovačević, S., Marković, J., Stokin, B., Šobot, V., Srdanović, J. (2008): Hiperkinetski poremećaj, Institut za javno zdravlje, Novi Sad.
- Radulović, D. (2005): Teškoće učenika sa deficitom pažnje i poremećajem hiperaktivnosti (ADHD) i mogućnost njihovog prijevazilaženja, Univerzitet u Beogradu, Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju.
- Veselinović-Jovanović, M. (2001): Hiperaktivno dete, Beograd. Zadužbina Andrejević.
- Ivanović, R. (2001). Govorne radionice. Beograd: Altera.

91. *Teorijske orijentacije u oblikovanju kurikuluma / programa ranog vaspitanja*
 Jurić, V., (2007). Kurikulum savremene škole. U: Previšić, V. (ur.): Teorije-metodološki sadržaj strukture. Zagreb: Zavod za pedagogiju Filozofskog fakulteta. Školska knjiga.
 Krnjaja, Ž. (2009) Dokumentovanje sa decom u razvijanju kurikuluma, Beograd: Pedagogija 3, 385-395.
 Krnjaja, Ž., (2009) Kontekst u učenju i podučavanju, Beograd: Zadužbina Andrejević.
 Miljak, A. (2005). Sukonstrukcija kurikuluma ranog odgoja, Pedagogijska istraživanja, br. 2 .Zagreb.
 Miljak, A., (2007) Teorijski okvir sukonstrukcije kurikuluma ranog odgoja Kurikulum Teorije – Metodologija – Sadržaj - Struktura, Zagreb: Školska knjiga.
92. *Lični i profesionalni razvoj vaspitača*
 Srdić, V. (2010). Lični i profesionalni razvoj vaspitača. U: Soleša – Grijak, Đ. Soleša, D., Bogosavljević, R. (ur.): Kompetencije vaspitača i učitelja za društvo znanja. Beograd : Eduka.
 Suzić, N. (1995). Osobine nastavnika i odnos učenika prema nastavi. Banja Luka: Narodna i univerzitetska biblioteka "Petar Kočić".
 Suzić, N. (2002). Efikasnost interaktivnog učenja u nastavi: eksperimentalna provjera. *Obrazovna tehnologija* 2/2002, str. 13–45.
 Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. Banja Luka: TT-Centar.
 Suzić, N. i sar. (2001). Interaktivno učenje III. Banja Luka: TT-centar.
 Trnavac, Nedeljko (1992). Škola pod lupom – škola predmet kritike, Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta, Beograd.
 Vilotijević, Mladen (1996). Škola danas – mogući pravci promena, Direktor škole, br.2, Beograd.
 Vlahović, B. (2001). Putevi inovacija u obrazovanju – traženje novog obrazovanja, Stručna knjiga, Beograd.
 Zbornik radova I. Evropske dimenzije promena obrazovnog sistema u Srbiji, Filozofski fakultet, Novi Sad ,2006.
93. *Stvaranje društva zasnovanog na znanju („društva znanja“)*
 Đurišić - Bojanović, M. (2007). Spremnost za nove kompetencije za društvo znanja, Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja, br. 2 (211 – 224). Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
 Džurinski, A. N. (1993). Inostrana škola - savremeno stanje i tendencija razvoja, Moskva.
 Džurinski, A. N. (1999). Razvoj obrazovanja u savremenom svetu, Izdavački centar „Vlados“ ,Moskva.
 Evropska dimenzija u obrazovanju. (1997). Ministarstvo prosvete Republike Srbije , Beograd.
 Evropska dimenzija u obrazovanju. (1997). Beograd: Ministarstvo prosvete.
 Evropska komisija (1995). Nastava i obrazovanje - uslov napretka društva, Luksemburg. Glaser, V. (1994) . Kvalitetna škola . Eduka, Zagreb.
 Grupa autora. (1998). Naša osnovna škola budućnosti, Zajednica učiteljskih fakulteta Srbije, Beograd.
94. *Kreativni učenici i nastavni proces*
 Čandrić, Jasminka (1988): Kreativni učenici i nastavni proces, Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
 Čudina-Obradović, Mira (1990): Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje, Zagreb:Školska knjiga.

- Delor, Ž. (1996). *Obrazovanje skrivena riznica*. UNESCO: Izveštaj Međunarodne komisije o obrazovanju za 21 vek. Beograd: Ministarstvo prosvete
- Đorđević, B. (1995). *Daroviti učenici i (ne)uspeh*, Beograd: Učiteljski fakultet
- Đorđević, B. (2003). Svetska konferencija o darovitim i talentovanim 2003.godine u Adelaidi. *Pedagoška stvarnost*, 50(7-8), 694-700.
- Đorđević, J. (2004). *Daroviti učenici i različiti didaktički oblici i organizacija rada sa njima*.
- Koren, Ivan (1989): *Kako prepoznati i identifikirati nadarenog učenika*, Zagreb: Školske novine. Kvaščev,
- Radivoj (1981): *Psihologija stvaralaštva*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Maksić, S. (2006). *Podsticanje kreativnosti u školi*, Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Rajović, (2010). *Priručnik za vaspitače*. Vršac: VSSSOV
- Šefer, J. (2005). *Kreativne aktivnosti u tematskoj nastavi*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.

Dostupnost kontakta nastavnika i asistenta:

dr Vesna Srdić, profesor

suzvesna@gmail.com

vreme konsultacija : ponedeljak od 15 - 17 h

kabinet br.4

mr Srbislava Pavlov, predavač

pavlovs@vaspitacka.edu.rs

vreme konsultacija : sreda 12.30 - 13.00 ; četvrtak 10.00- 10.30

kabinet br.8

Kontaktiranje s nastavnikom i asistentom odvija se na nastavi, putem elektronske pošte i lično u vreme konsultacija . Elektronsku poštu poželjno je nasloviti sa *Konsultacije*.

Predmetni nastavnik
Dr Vesna Srdić,
profesor